

Leeswijzer ex-partners regeling

In 2021 heeft een werkgroep zich gebogen over mogelijke herstelroutes voor ex-partners. Aanleiding hiervoor was dat verschillende partijen, zoals Uitvoering Herstel Toeslagen (UHT) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), aangaven dat het uitkeren van compensatie aan de aanvrager van de toeslag in sommige situaties betekende dat een ex-partner geen toegang had tot compensatie en in alle gevallen geen toegang had tot brede hulp van gemeente en de schuldenaanpak zoals waar de aanvrager recht op heeft.

In februari 2021 zijn verschillende oplossingsrichtingen besproken in het Strategisch Crisis Team (SCT) [bijlage 22]. Daarbij is stil gestaan bij de ingewikkelde dilemma's die gepaard gaan met het ontwikkelen van een regeling voor ex-partners, specifiek binnen een context waarbij de huidige herstelregelingen al in uitvoering waren. In dit SCT is besloten dat een 'oplossing aan de voorkant' waarbij de compensatie automatisch tussen aanvrager en een mogelijk ex-partner verdeeld zou worden niet wenselijk is. Een dergelijke oplossing zou geen recht doen aan de variatie aan situaties bij ex-partners en tevens leiden tot grote vertragingen in de uitvoering.

Consequent met die richting zijn er andere oplossingen verkend, die kunnen bestaan naast het herstel dat wordt geboden aan de gedupeerde aanvrager. In april 2021 is hierover verder gesproken in het SCT [bijlage 23]. In dat overleg is ervoor gekozen de proportionele financiële tegemoetkoming verder uit te werken voor besluitvorming. In mei 2021 is in het SCT verder gesproken over de financiële tegemoetkoming, brede hulp van gemeenten, en een mogelijke schuldenaanpak [bijlagen 24 en 25]. Bij deze bespreking bleek een tegemoetkoming proportioneel tot de tijd die partners samen waren moeilijk uitlegbaar en geen recht doen aan verschillende situaties. Bovendien zouden de bijbehorende berekeningen complex zijn. In plaats daarvan is gekozen voor een forfaitair bedrag van €10.000 in samenhang met brede hulp van gemeenten en een vorm van schuldenaanpak.

In mei en juni is deze richting interdepartementaal en interbestuurlijk besproken. Tijdens het Bestuurlijk Overleg van 4 juni [bijlagen 1 en 2] zijn de contouren van de ex-partner regeling besproken aan de hand van een beslisnotitie. In dat overleg zijn richtingen meegegeven die zijn uitgewerkt in de aanbiedingsbrief van de 7^e VGR. In de MCTH van 15 juni en het Bestuurlijk Overleg van 18 juni zijn concept versies van deze aanbiedingsbrief besproken [bijlagen 5 en 6]. Het kabinet heeft toen gekozen voor een richting waarbij ex-partners €10.000 en breder hulp van gemeenten ontvangen. Ten aanzien van een mogelijke schuldenaanpak is besproken te onderzoeken of deze kan worden vormgegeven met een causaal verband tussen de KOT problematiek en de nog openstaande schulden. In die overleggen is wederom stilgestaan bij de dilemma's van een ex-partner regeling. Zodoende is besloten deze dilemma's evenals mogelijke alternatieven voor de huidige denkrichting op te nemen in de finale kamerbrief.¹

Na bespreking van de beleidsrichtingen voor de ex-partners in de Tweede Kamer is gedurende de zomer verder gewerkt aan de voorgestelde richting van het kabinet. Op 27 september zijn de reeds gekozen richtingen van voor de zomer en de nog openstaande vragen per regeling alsmede het tijdspad voor besluitvorming en wetgeving besproken in het Bestuurlijk Overleg [bijlagen 9 en 10]. De uitwerking van de openstaande vragen is besproken in het Bewindspersonen Overleg van 11 oktober [bijlage 11 en 14] met een mondelinge toelichting. In het BWO [bijlage 21] en in het BO van 25 oktober 2021 [bijlagen 20], de MCTH van 26 oktober, en de Minister Raad van 29 oktober 2021 heeft – aan de hand van de concept kamerbrief van 29 oktober jl.² – finale besluitvorming plaatsgevonden. In die overleggen is gekozen voor een brede definitie van ex-partners (breder dan de eerder voorgestelde definities) waarbij zowel 1) ex-partners in aanmerking komen die toeslagpartner waren van de gedupeerde aanvrager voor minstens 1 jaar na de eerste terugvordering als 2) ex-partners die toeslagpartner waren van de gedupeerde aanvrager in het jaar waarop de KOT-terugvordering toeziet (d.w.z. was toeslagpartner bij de KOT-aanvraag) én waarbij de onterechte KOT-terugvordering betrekking had op het eigen kind van de ex-partner. Dit is een bredere definitie dan gekozen voor de zomer, om te voorkomen dat ex-partners die wel leed hebben ondervonden niet in aanmerking komen. Tevens is besloten zij recht hebben op brede hulp van gemeente en €10.000. Daarnaast is gekozen voor een combinatie

¹ Kamerstukken II 2020-2021, 31066, nr. 854

² Kamerstukken II 2021-2022, 31066, nr. 912

tussen de schulden en schadeaanpak: indien het forfaitair bedrag van €10.000 voor de gedupeerde ex-partner ontoereikend is en zijn of haar schade hoger is, kan deze dit aannemelijk maken door een onderbouwd verzoek te doen om meer schade te vergoeden. De ex-partner kan hiervoor een beroep doen op juridische bijstand van een advocaat of schade-expert. Als uit het verzoek van de gedupeerde ex-partner blijkt dat deze tevens resterende en aan de KOT-problematiek gerelateerde schulden heeft die de €10.000 te boven gaan, komen deze schulden in aanmerking voor een schuldenaanpak. Voor deze beoordeling zullen criteria worden opgesteld. Tevens is in oktober [bijlage 20 en 21] gesproken over de benaderingswijze van ex-partners. Hierover is nog geen besluit genomen.

Met deze benadering beoogt het kabinet passende compensatie te bieden aan gedupeerde ex-partners, waarbij extra hulp en compensatie wordt gegeven aan hen die dat ook echt nodig hebben. Deze voorgenomen richting wordt nu verder uitgewerkt in een regeling met een expliciet voorbehoud voor de budgettaire dekking en uitvoeringstoetsen. Pas na het vaststellen van het budget en een grondige uitvoeringstoets zal de regeling worden aangepast of vastgesteld.

Budgettair

In augustus j.l. is in de ministerraad gesproken over de budgettaire gevolgen van het nog nader uit te werken herstelbeleid. Naar aanleiding van deze augustusbesluitvorming is een reservering van €590 mln. op de Aanvullende Post gemaakt voor een regeling voor ex-partners. Deze is verwerkt in de miljoenennota die op Prinsjesdag is aangeboden. De uitwerking van de herstelregeling voor andere toeslagen, zoals beschreven in de Kamerbrief van 29 oktober j.l. past naar verwachting binnen dit beschikbare budget.